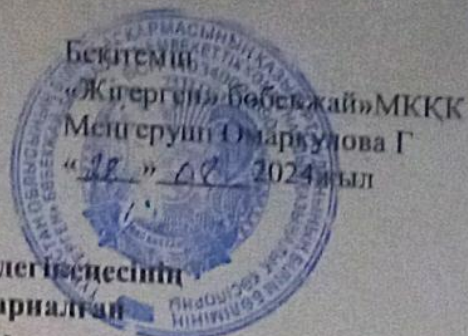

Педагогикалық әдеп жөніндегі кеңесінің
2023-2024 оқу жылына арналған
жұмыс жоспары

№	Іс-шаралардың атауы	Мерзімі	Жауаптылар
1.	«Мектепке дейінгі мекемедегі педагогикалық әдеп» кенесінің отырысы	Қыркүйек	Кенес төрағасы
2.	Өзгерістерді бақылау, бөбекжай сайтында адалдық саясатын орналастыру	Анықталуына қарай	Кеңес мүшелері
3.	«Мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының біліктілігін арттыру мәселесіне заманауи көзқарас» іскерлік ойын	Қазан	Әдіскер
4.	«Алғыс айту» марафоны Ақпараттық бұрыш	Қараша	Кеңес мүшелері
5.	«Педагогикалық қарым-қатынас» ережелері педагогтерге арналған жалынама	Желтоқсан	Кеңес мүшелері
6.	«Қарым-қатынас мәдениеті-мінез-құлық мәдениеті» педагогтарға арналған тренинг	Ақпан	Әдіскер-
7.	Педагогтардың, қызметкерлердің этикалық нормаларды, ішкі тәртіп ережелерін, бөбекжай Жарғысын бұзу фактілері бойынша азаматтардың хаттары мен өтініштерін қарау	Анықталуына қарай	Кеңес мүшелері

**«Мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының біліктілігін
арттыру мәселесіне заманауи көзқарас»
іскерлік ойын**

Әдіскер: - Сәлеметсіздер ме, құрметті әріптестер! Жаңа жыл мерекесінен кейінгі демалыстардан кейін бүгін өзіміздің кәсіби біліктілігімізді дамыту, жұмысқа деген ынтамызды арттыру мақсатында бас қосып отырмыз.

(1 слайд)

Қазақстан Республикасы білім беру жүйесі қоғам дамуының қазіргі кезеңінде мәдени және тарихи даму моделінің өзгеруіне байланысты айтарлықтай өзгерістерге ұшырауда. Бірақ білім беру жүйесінде қандай реформалар болмасын, олар соны орындаушы – педагогтар болып табылады. Педагог практикада негізгі инновацияларды жүзеге асырудағы негізгі тұлға болып табылады. Әр түрлі инновацияларды практикаға сәтті енгізу үшін, оның алдына қойылған міндеттерді жаңа жағдайда жүзеге асыру үшін педагог, тәрбиеші қажетті деңгейге және кәсіби біліктілікке және кәсіпқойлыққа ие болуы керек. **(2 слайд)**

Тәрбиешінің кәсіби деңгейін - біз күрделі әрекеттерді әр түрлі жағдайда жүйелі, тиімді және сенімді түрде жүзеге асырудың ерекше қасиетін түсінеміз. Кәсіби шеберлікті игеру үшін үнемі үйренуге тиісті қабілеттер, тілек пен сипат және өз шеберлігін жетілдіруге дайын болу қажет. Кәсібилік ұғымы жоғары білікті еңбектің сипаттамасымен шектелмейді; бұл адамның ерекше дүниетанымы. Педагогикалық кәсібилік сонымен қатар «педагогикалық шеберлік» ұғымы арқылы анықталады, оны педагогтарды өзін-өзі жетілдіруге итермелейтін педагогикалық іс-әрекеттің идеалы ретінде де, педагогикалық жұмыстың тиімділігін бағалауды қамтитын стандарт ретінде де қарастыруға болады. **(3 слайд)**

Педагогтың кәсіби құзыреттілігі ұғымы оның педагогикалық іс-әрекетті жүзеге асыруға теориялық және практикалық дайындығының бірлігін білдіреді.

1. Арнайы немесе белсенді кәсіби құзыреттілік қызметтің жоғары кәсіби деңгейде болуын сипаттайды және арнайы білімнің болуы ғана емес, сонымен қатар оларды іс жүзінде қолдану мүмкіндігін де қамтиды.
2. Әлеуметтік кәсіптік құзыреттілік бірлескен кәсіби қызмет пен ынтымақтастық тәсілдерін, кәсіби қоғамдастықта қабылданған кәсіби қарым-қатынас әдістерін меңгеруді сипаттайды.
3. Жеке кәсіби құзыреттілік өзін-өзі көрсету және өзін-өзі дамыту әдістерін, кәсіби деформацияға қарсы тұру құралдарын меңгеруді сипаттайды. Бұған маманның кәсіби қызметін жоспарлау, өз бетінше шешім қабылдау, мәселені көру қабілеті де кіреді.

4. Жеке кәсіби құзыреттілік өзін-өзі реттеу әдістерін меңгеруді, кәсіби өсуге дайындықты, кәсіби қартаюдың орынсыздығын, тұрақты кәсіби уәждеменің болуын сипаттайды. (4 слайд)

Тәрбиешінің кәсіби құзыреттілігін дамыту шарттары.

Кәсіби қызметке қойылатын нормативтік талаптар тәрбиешінің біліктілік сипаттамасында көрінеді. Оның құрылымына сәтті әрекет ету үшін қажетті және жеткілікті негізгі білім, білік, дағдылар кіреді. Динамикалық, дамып келе жатқан қоғамда қажетті біліктілік деңгейіне жету мүмкін емес екені анық. Бұл кәсіби қызмет жүйесін құндылық-семантикалық, мазмұнды және технологиялық байыту нысаны ретінде біліктілікті арттыру қажеттілігін білдіреді. Мұның бәрі мектепке дейінгі білім беру жүйесін реформалаудың қазіргі жағдайында тәрбиешілердің кәсіби құзыреттілігін талап етілетін және нақты деңгейі арасындағы қайшылық тереңдей түсетіндігін көрсетеді.

Егер біліктілікті арттыру жүйесі жағдайында тәрбиешінің кәсіби құзыреттілігін дамыту үшін оңтайлы жағдайлар жасалса, бұл қайшылықты шешуге болады. (5 слайд)

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдары тәрбиешілерінің кәсіби құзыреттілігін дамытуға дайындық көрсеткіштері ретінде мыналарды бөліп көрсетуге болады:

- кәсіби педагогикалық қызметті өзгертуге уәждеменің жоғары деңгейі;
- кәсіби педагогикалық ортадағы өзгерістерге бейімделу (мектепке дейінгі білім берудегі өзгерістердің пайда болуына және білім беру қызметтерінің өзгермелілігінің кеңеюіне байланысты өз қызметін қайта құру);
- педагогикалық жағдайларды шешуде ситуациялық деңгейге шығу қабілеті; - кәсіби-педагогикалық қызметтің вариативті және кешенді мақсаттарын қою және педагогикалық міндеттерді жоспарлау арқылы оларды шешу жолдарын іздеу;
- жаңа кәсіби құзыреттіліктерді меңгеру, педагогикалық қызметтің түрлері мен әдістерін жаңарту қабілеті;
- өзінің кәсіби-педагогикалық қызметін талдай білу және оны жаңа оқу және ғылыми ақпаратты игеру негізінде қайта құру;
- кәсіби педагогикалық міндеттерді стереотиптік үлгі бойынша емес, жағдайды рефлексивті талдау негізінде шеше білу. (6 слайд)

Педагогтармен іскерлік ойын «Мамандықтар туралы сөйлесейік»

Мақсаты: «әлеуметтік-коммуникативтік даму» және «танымдық даму» білім беру салаларын интеграциялау бойынша балабақшада жұмысты жетілдіру.

Міндеттері:

- Мектеп жасына дейінгі балалардың мамандықтармен танысу процесінде олардың әлеуметтік-тұлғалық және танымдық даму проблемаларына тәрбиешілердің назарын аудару.
- Балаларды кәсіптер әлеміне тарту бойынша тәрбиешілердің балалармен бірлескен қызметті ұйымдастыру мәселелерінде педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыру, осы проблема бойынша пікір алмасу.

- Педагогикалық жұмыс тәжірибесін тарату.(7 слайд)

Құралдар: Презентация, сенсорлық тақта, «Адам – адам», «Адам – техника», «Адам – белгі жүйесі», «Адам – көркем образ», «Адам – Табиғат» атты үш командаға арналған карточкалар, қарсы көрсеткіштер, мамандықтары бойынша жіктеуге арналған кестелер. Әр тәрбиешіге арналған «Эмоционалды хат» сауалнама

Ойын барысы:

- Мектеп жасына дейінгі балалардың әлеуметтік және танымдық дамуының маңызды бағыты-ересектердің еңбегімен танысу. Балабақшада, отбасында, оған қол жетімді әлеуметтік ортада-барлық жерде бала ересектердің қиындықтарына тап болады, оның нәтижелерін пайдаланады. Алдымен балалардың назарын тек сыртқы сәттер қызықтырады. Балаларды ересектердің еңбегімен кез-келген ортада, сонымен қатар балабақшадан тыс жерлерде дәйекті түрде таныстыру олардың еңбек әрекеттерінің мәні мен нәтижесі, жалпы өмірдің әлеуметтік құрылымы туралы түсініктерін дамытуға мүмкіндік береді. Баланың адамдардың әртүрлі жұмысына күнделікті бақылауы еңбек тәрбиесінің міндетті шарты болып табылады. Сонымен қатар, балаларға ересектердің жұмысы туралы жүйелі мәліметтер беру керек және олардың негізінде еңбекке, оның нәтижелеріне, үлкендер еңбегіне құрмет қалыптастыру керек.

1. Үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес мамандықтармен танысу қандай білім беру саласының мазмұнына кіреді?

Жауабы: «Таным» білім беру саласының жаратылыстану бөлімі.

Мектеп жасына дейінгі балалардың ересектердің жұмысы туралы білімі олардың жұмысқа деген дұрыс көзқарасын дамытуға үлкен әсер етеді, бірақ егер олар еңбек қызметімен танысу әлемді бейнелі қабылдауға және жағымды эмоцияларға сүйене отырып, дәйекті, жүйелі түрде жүргізілмесе, олар ресми болып қала алады.

2. Бұған қалай қол жеткізуге болады?

Жауабы: Баланың жеке тәжірибесіне негізделген отбасымен өзара әрекеттесу арқылы. Ересектердің жұмысын бақылау, оның адам өміріндегі маңыздылығын түсіндіру баланың жеке басының жан-жақты дамуында маңызды рөл атқарады. Балабақша жұмысында еңбек тәрбиесін жүзеге асыруда қиындықтар бар: ересектер жұмысының едәуір бөлігі балалардың көз алдында болмайды, олардың жұмысын бақылау мүмкіндігі шектеулі. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балаларды ересектердің жұмысына жақындатудың жолдары мен формаларын табу, оның маңыздылығын, еңбек әрекеттерінің мәнін, еңбек нәтижелерін көрсету, ересектер еңбегінің ол туралы бейнелі идеяларды қалыптастыруға әсер ететін жағдайларын анықтау қажет.

Әдіскер: - Дұрыс айтасыздар, балаларды ересектердің еңбегімен таныстыру-бұл жүйелі білімді қалыптастырудың құралы ғана емес, сонымен бірге ересектер әлемімен танысудың, балалардың адамдармен қарым-қатынас тәжірибесін алудың маңызды әлеуметтік-эмоционалды құралы.

Бүгін сіздермен бірге баланың жеке басын тұтас дамытуда адамның жұмысы туралы білімді қалыптастыру бойынша жұмыстың рөлі қандай екенін, мектеп жасына дейінгі балалардың мамандықтармен танысу үшін қандай формалар мен әдістер ең тиімді болып табылатынын білетін боламыз.

Талқылауға арналған сұрақтар

1. Мектеп жасына дейінгі балаларды ересектердің мамандықтарымен таныстыру олардың әлеуметтік және жеке дамуына қандай әсер етеді?
2. Балаларды жасына байланысты мамандықтар әлеміне тарту барысында қандай міндеттер шешіледі?

Жауабы: Ортаңғы топта балаларға түсінікті мамандықтар туралы айту, еңбек әрекеттері, еңбек нәтижелері туралы түсініктерді кеңейту және байыту. Ересек топта балалардың тәжірибесіне сүйене отырып қаладағы және ауылдық жерлердегі өмір мен еңбек ерекшеліктері туралы қарапайым түсінік беру. Әр түрлі кәсіптермен таныстыруды жалғастыру, еңбек әрекеттері, құралдар, еңбек нәтижелері туралы идеяларды кеңейту және байыту.

Мектепалды даярлық топта адам қызметінің салалары (ғылым, өнер, өндіріс, ауыл шаруашылығы) туралы түсініктерді кеңейту. Мәдени құбылыстармен (цирк, кітапхана, мұражай және т.б.), олармен байланысты мамандықтармен таныстыруды жалғастыру.

«Отбасындағы және қоғамдағы бала» бөлімі:

- Ата-аналардың кәсіптеріне деген қызығушылықты дамыту, олардың еңбегі мен жұмыс орнының маңыздылығын атап өту.

Тәжірибе алмасу

Тапсырма 1.

Сұрақ: «Балабақша мамандығы туралы не білу қажет?»

Схема бойынша кәсіптің атауы → жұмыс орны → еңбек жағдайлары → жұмысқа арналған құралдар → орындалатын еңбек операциялары → еңбек нәтижесін көрсетіп атап беріңіздер.

Балаларға арналған балабақша қызметкерлері туралы карточка-таңбалар (пиктограммалар) жасаңыздар. **(8 слайд)**

(педагогтар 2 командаға бөлініп ватманға «Тәрбиеші» мамандығының қызметін мнемокесте арқылы бейнелейді.)

Тапсырма 2

Келесі топтар бойынша мамандықтардың жіктемесі. «Әйелдер» және «Ерлер»; ауылдық және қалалық; шығармашыл; жаңа мамандықтар; болашақ мамандықтары.

Қазіргі ақпараттық дамыған заманда келешекте қандай мамандықтар пайда болатынын балаларға қалай түсіндіресіздер? Қазіргі мамандықтар мен бұрынғы біздің бала кезіміздегі мамандықтарды салыстырмалы түрде қалай түсіндіретіндеріңізді сурет арқылы жасап көрсетіңіздер. **(9 слайд)**

Тапсырма 3.

Педагогикалық жағдаяттарды шешу

1. Есітесіздер ме, топта балалардың «Кімнің ата-анасы жұмыста басшы болып істейді?» деген дауласқан дауыстары шығуда. Дау күшеюде. Балалар ортақ пікірге келе алмайды. Араласыңыз. Бұл жағдайда балаларға не дейсіздер?

2. Егер сіздер ата-ананың балаға айтып жатқан: «Егер сен нашар жұмыс жасасаң, онда сен өскенде көше сыпырасың» деген сөзді естисіздер, сіздер қалай әрекет етесіздер?

3. Топта бала математикаға қабілеттілігін көрсетеді. Ата – аналар оның болашақ қаржыгер екеніне сенімді, сондықтан олар математикалық қабілеттердің дамуына назар аударады. Тәрбиешінің шығармашылық байқауға қатысу туралы ұсынысына олар «егер бұл математикамен байланысты болса қатысамыз...» деп жауап берді. Сіздер не айтар едіңіздер?

4. Маша, Искандер және Арман «Теңіз саяхаты» ойынын ойнамақшы. «Чур, мен капитанмын», - дейді Искандер. «Сен кеше капитан болдың» - деп наразылық білдірді Арман мен Маша. «Мен тек қатты команда бере аламын, ал дауылда естілуі үшін капитанның дауысы қатты болуы керек!»- дейді Искандер. Тәрбиеші бұл жағдайды қалай шешеді?(10 слайд)

Кәсіби маңызды қасиеттер мен қарсы көрсеткіштер

Әдіскер: - адамның жетістігі оның жеке өмірі мен кәсіби қызметіндегі өміршендігімен анықталады. Сіздердің ойыңызша, кәсіби қызметтегі табыстылық немен анықталады?

- Білім деңгейі.
- Кәсіби құзыреттілік деңгейі.
- Мансаптық өсуі.
- Бір мамандық бірнеше мамандықты біріктіре алады. Дәрігер-хирург, окулист, стоматолог т. б.

Бір типтегі мамандықтар ұқсас кәсіби маңызды қасиеттерге ие және қарсы көрсеткіштерге: «Адам-адам», «Адам-техника», «Адам-белгі жүйесі», «Адам-көркем образ», «Адам-табиғат». (11 слайд)

**Әртүрлі топ өкілдері үшін қарсы көрсетілімдері көрсетілген кестені
толтыру қосымша 2 (12 слайд)**

Мамандық топтары	Кәсіби маңызды қасиеттер (КМҚ)	Қарсы көрсеткіштер
«Адам- адам»		
«Адам- техника»		
«Адам- белгіжүйесі»		
«Адам- көркем образ»		
«Адам- табиғат»		

3 қосымша

«АДАМ-АДАМ» КМҚ:

- қарым-қатынас жасауы, байланыс орнатуы, кейбір жағдайларда психология, педагогика туралы білімі болуы;
- мінез-құлқы мен сыртқы келбеті, мәнерлі бет-әлпеті, айқын және түсінікті сөйлеу;
- байқау, басқа адамның ішкі әлемін елестете білу;
- басқа адамға жанашырлық таныту мүмкіндігі;
- өзін-өзі жақсы бақылау, эмоционалды стресстік жағдайларға төзімділік;
- адамдарға деген қызығушылық, тілектестік, сыртқы келбеттің, мінез-құлықтың, ойлау салтының әртүрлі стандартты емес көріністеріне төзімділік;
- әртістік қабілеттер;
- эмоционалды жағдайды өз бетінше қалыпқа келтіру мүмкіндігі және т. б.

Қарсы көрсеткіштер:

- айқын дене кемістіктері, сөйлеу кемістіктері;
- адамдарға бей-жай қарамау, оқшаулау, қарым-қатынас жасамау және т. б.

«АДАМ-ТЕХНИКА» КМҚ:

- физика, математика, химия бойынша білімі; қолданылатын машиналар мен құралдардың құрылысы мен функциялары, техника жұмысының режимдері, оны пайдалану қағидалары туралы хабардар болу, сызбалар мен схемаларды талдай білуі;
- жақсы көру және есту; сызықты және көлемді көз, жоғары бұлшықет сезімталдығы, қозғалыс дәлдігі мен жылдамдығы, жақсы үйлестіруі;
- жақсы дамыған кеңістіктік қиял, әр түрлі сандық параметрлерге арналған жад, шоғырланудың, бөлудің және назар аударудың жоғары деңгейі;
- эмоционалды ұстамдылық, төтенше жағдайлардағы тұрақтылық, қысқа мерзімде шешім қабылдау қабілеті, тәртіптілік, сақтық;
- технологияға деген қызығушылық, адамдармен шектеулі байланыста жұмыс істеу қабілеті;
- жоғары физикалық белсенділік кезінде өнімділікті тез қалпына келтіру мүмкіндігі және т. б.

Қарсы көрсеткіштер:

- тірек-қимыл аппаратының бұзылуы (қол, аяқ, омыртқа);
- бытыраңқылық, эмоционалды тұрақсыздық және т. б.

«АДАМ-БЕЛГІ ЖҮЙЕСІ» КМҚ:

- Сандармен, диаграммалармен, графиктермен ұзақ уақыт жұмыс істей білуі; нақты белгі жүйелерімен жұмыс істеу ережелерін білуі;
- саусақтардың жылдам және дәл, үйлестірілген қимылдары, айқын және әдемі қолжазба, жазбаша сөйлеуді жақсы білуі, сауаттылығы;
- зейіннің жоғары деңгейі, үлкен көлемдегі ауызша-логикалық ақпаратты есте сақтау және сақтау қабілеті, аналитикалық ойлауы;

- шыдамдылық, табандылық, ақыл-ой әрекетінің барысы мен дұрыстығын бақылау мүмкіндігі;
- иконикалық жүйелермен жұмыс істеуге қызығушылық, адамдармен шектеулі байланыста монотонды жұмысты орындау мүмкіндігі;
- ақыл-ой қабілеттерін тез қалпына келтіру мүмкіндігі және т. б.

Қарсы көрсеткіштер:

- зейіннің бұзылуымен және қозғыштығының жоғарылауымен байланысты психикалық және неврологиялық аурулардың болуы;
- монотонды және монотонды жұмысқа қабілетсіздік және т. б.

«АДАМ-КӨРКЕМ ОБРАЗ»КМҚ:

- эстетикалық сезімі дамыған;
- функционалдық қабілеттердің жоғары даму деңгейі (кеңістіктік көз өлшегіш, түсті сезіну және т. б.), жекелеген бұлшықеттердің ұзақ мерзімді жүктемелеріне төзімділік;
- стандартты емес ойлауы, жақсы дамыған қиялы;
- шыдамдылық, жасалғанды бірнеше рет қайта жасау қабілеті, кейінге қалдырылған нәтижені күту, жүйке жүктемелеріне төзімділігі;
- түрлендіргіш тұрғысынан әлемге деген көзқарас, яғни қоршаған ортаны өзгертуге деген ұмтылысы;
- қабілетіне қарап, кәдімгі сергек көзқарасы;
- физикалық өнімділікті тез қалпына келтіруі, эмоционалды жағдайды қалыпқа келтіруі және т. б.

Қарсы көрсеткіштер:

- функционалдық бұзылулар (көру, есту, қозғалысты үйлестіру);
- үлгілер мен стереотиптерді жеңе алмау және т. б.

«АДАМ-ТАБИҒАТ» КМҚ:

- Әр түрлі дағдылары (сурет салудан бастап машиналар мен оларды басқару), жоспарлы және жүйелі бақылау, нәтижені болжау дағдылары, кейбір жағдайларда биология, химия туралы білім;
- жақсы физикалық даму, жақсы денсаулық, түс көру;
- зейіннің жақсы бөлінуі, бейнелі визуалды жады, бай қиял;
- кейінге қалдырылған нәтижені шыдамдылықпен күту қабілеті;
- өмірге деген қызығушылық және ерекше құрмет;
- жоғары физикалық күш салу кезінде жұмысқа қабілеттілікті тез қалпына келтіру қабілеті және т. б.

Қарсы көрсеткіштер:

- нашар денсаулық, жеткіліксіз физикалық денсаулық, белсенді жүруге кедергі келтіретін физикалық кемшіліктер, көрудің елеулі ақаулары;
- жабайы табиғат объектілеріне қызығушылықтың болмауы және т. б.

Қорытынды

«Эмоционалды хат» әдістемесі бойынша рефлексия

Өткізілген іс-шарадан алған әсерлерін педагогтарға хатқа жазып көрсету ұсынылады.

- Кәсіби білікті педагог қандай болу керек?
- Бүгінгі таңда қандай өзекті мәселе талқыланды?
- Бүгін сіздерге не ұнады?
- Мамандықтармен таныстыру бойынша балалармен жұмыс туралы тағы не білгіңіз келеді?

**«Педагогикалық қарым-қатынас» ережелері
педагогтерге арналған жадынама:**

1. Балалар тобына күлімсіреп кіріңіз.
2. Алдымен балаларыңызды үйретіңіз, содан кейін сұраңыз.
3. Ешқашан балаларды алдамаңыз, балаларға берілген сөзді мықтап ұстаңыз.
4. Баланы ешқашан қорламаңыз, оны барлық озбырлықтан қорғаңыз.
5. Қаншалықты қиын болса да, сабырлы және шыдамды болыңыз.
6. Балаға мінез-құлықта, жұмыста, киімде, басқа адамдарға деген көзқараста үлгі болыңыз.
7. Кез-келген жағдайда өзіңізді баланың орнына қоюға тырысыңыз.
8. Есіңізде болсын, егер оны жақсы көрсеңіз - оны түсіну оңай болып табылады.
9. Өз әріптестеріңізден, ата-аналардан, балалардан үйреніңіз.
10. Ешқашан балаларыңызға, ата-аналарыңызға, әріптестеріңізге шағымданбаңыз, жақсы педагог тек өзіне ғана риза емес екенін ұмытпаңыз.
11. Егер сіз қандай да бір жағдайда қателессеңіз, баладан кешірім сұраңыз, бұл сіздің беделіңізді төмендетпейді.
12. Балалардың мүдделеріне және олардың гүлденуіне өмір сүріңіз.
13. Кездейсоқ сүрініп кеткен адамға жомарт болыңыз.
14. Баланың даму аймағын көруді және оның болашағын оңтайландыруды үйреніңіз.
15. Ешқашан баламен оның шектеулі мүмкіндіктері туралы сөйлеспеңіз.

**«Қарым-қатынас мәдениеті-мінез-құлық мәдениеті»
педагогтарға арналған тренинг**

Мақсаты: бірлескен жаттығулар арқылы қарым-қатынаста педагогикалық этика дағдыларын қалыптастыру, осы тақырып бойынша проблемалық мәселелерді талқылау.

Барысы:

Әдіскер: - Құрметті әріптестер, «Сөз — ұлы іс. Өйткені сөзбен адамдарды біріктіруге болады, сөзбен оларды ажыратуға болады, сөзбен махаббатқа қызмет етеді, сөзбен дұшпандық пен өшпенділік бола алады. Адамдарды ажырататын сөзден сақ болыңыз» деп Л.Н.Толстой айтып өткендей мен сіздерге, тақырыпқа енгізуге арналған бірқатар жаттығуларды ұсынамын:

1. «Керемет сәлем» жаттығуы

Мақсаты: топта қолайлы атмосфера құру.

Әдіскер: өркениетті қоғамда шын мәнінде адамдардың бір-бірімен амандасуының әртүрлі тәсілдері бар. Шеңберге тұрып, бір-бірімізге иықпен, арқамен, қолмен, иекпен, мұрынмен амандасайық, бүгінгі қарым-қатынас пен сәлемдесудің ерекше әдісін ойлап табайық.

- Рефлексия-жаттығу кезінде не сезіндіңіз?

- Не қиын болды және неге?

2. Қарым – қатынас жасау мүмкіндігіне қатысты «Жақсы-жаман» жаттығуы.

(қатысушыларға қарым-қатынас жасаудың оң мүмкіндігіне және қарым-қатынастың теріс нәтижелеріне өз көзқарасын білдіру ұсынылады)

Әдіскер: Ертедегі аңыз бойынша, тағдырдың еркімен Лидия патшасы Крезге құлдыққа түскен ұлы данагөй Эзоп оған тойда қызмет етуге мәжбүр болған. Ал, мастанған Крез, Эзоптан қонақтарға сарайда бар ең жақсы тағамды әкелуді сұрағанда, данагөй оған **тіл** әкелді.

«Неліктен бұл тағам ең жақсы?»- деп сұрайды таңданған патша.

«Сезімдерді жеткізетін тілден гөрі әдемі не болуы мүмкін?! Бізге білім беретін тілден гөрі не құнды болуы мүмкін?! Махаббат сөздерін сөйлейтін тілден гөрі не жоғары болуы мүмкін?!»- деп жауап берді Эзоп.

Содан кейін Эзоптың тапқырлығын тексеруге шешім қабылдаған патша тек патшалықта болатын ең жаман тағамды әкелуді талап етті. Эзоп орнынан қозғалмады және тағы да патшаға «тілі бар ыдыс» береді.

«Бірақ неге?!», - деп айқайлады Крез.

«Өтірік айтқан тілден гөрі жексұрын не болуы мүмкін, жалған тілден гөрі лас не болуы мүмкін, әлемде жала жапқан тілден жаман не болуы мүмкін?!» - деп жауап берді данагөй.

Бірнеше мыңдаған жылдардан кейін бізге жеткен бұл даналық сөзбен адамды көтеріп мақтауға немесе қорлауға болады, бұл сөз адамдарды сауықтыра алады немесе өлтіре алады. Сондықтан қарым-қатынастың педагогикалық этикасы мәселесі этика, Әлеуметтік психология, педагогика сияқты ғылымдарда басты орын алады. Байланыс-адам өмірінің жетекші түрлерінің бірі.

«Қарым-қатынастағы педагогикалық этика»

Педагогикалық этика бұл сізге мүмкіндік беретін ережелер жиынтығы:

- педагогтар мен олардың тәрбиеленушілері және басқа қызметкерлер арасындағы қарым-қатынастарды реттеу;
- олардың адами құндылығы мен қадір-қасиетін қорғау;
- педагогтардың кәсіби қызметінің сапасын және олардың кәсібінің абыройын қолдаушы;
- сенім, жауапкершілік және әділеттілікке негізделген білім беру мекемесінің мәдениетін қалыптастыру.

Педагогтың этикалық кодексі педагогикалық әдеп қағидаттарына негізделеді. Ол осындай бағыттарды реттейді – педагогтың жеке басына қойылатын талаптар, педагогтың балалармен, әріптестерімен және әкімшілікпен қарым-қатынасы, беделі, ар-намысы мен беделі. (Кодекс мәтіні қатысушыларға тренинг алдында мазмұнын еске салу үшін ұсынылған)

3. «Өз ережелері» жаттығуы

Ескерту: ережелерді жарияламас бұрын, әдіскер қатысушыларға өз ережелерін ұсынуды ұсынады. Олар жұмыста болған кезде орындайтын немесе орындауға тырысатын ережелерді постерге жазады.

«Педагогикалық қарым-қатынас» ережелері педагогтерге арналған жадынама:

1. Балалар тобына күлімсіреп кіріңіз.
2. Алдымен балаларыңызды үйретіңіз, содан кейін сұраңыз.
3. Ешқашан балаларды алдамаңыз, балаларға берілген сөзді мықтап ұстаңыз.
4. Баланы ешқашан қорламаңыз, оны барлық озбырлықтан қорғаңыз.
5. Қаншалықты қиын болса да, сабырлы және шыдамды болыңыз.
6. Балаға мінез-құлықта, жұмыста, киімде, басқа адамдарға деген көзқараста үлгі болыңыз.
7. Кез-келген жағдайда өзіңізді баланың орнына қоюға тырысыңыз.

8. Есіңізде болсын, егер оны жақсы көрсеңіз - оны түсіну оңай болып табылады.
9. Өз әріптестеріңізден, ата-аналардан, балалардан үйреніңіз.
10. Ешқашан балаларыңызға, ата-аналарыңызға, әріптестеріңізге шағымданбаңыз, жақсы педагог тек өзіне ғана риза емес екенін ұмытпаңыз.
11. Егер сіз қандай да бір жағдайда қателессеңіз, баладан кешірім сұраңыз, бұл сіздің беделіңізді төмендетпейді.
12. Балалардың мүдделеріне және олардың гүлденуіне өмір сүріңіз.
13. Кездейсоқ сүрініп кеткен адамға жомарт болыңыз.
14. Баланың даму аймағын көруді және оның болашағын оңтайландыруды үйреніңіз.
15. Ешқашан баламен оның шектеулі мүмкіндіктері туралы сөйлеспеңіз.

4. «Мақал-мәтелдер» жаттығуы.

Мақсаты: халық даналығына жүгініп, дұрыс мінез-құлықты қалыптастыру.

Әдіскер тренингке қатысушыларға естіген сөз тіркестерін мағыналы түрде қайталауды ұсынады.

- Сөйле, бірақ ерегіспе, ал ерегіскен жағдайда, қатты берілме.
- Жылы-жылы сөйлесең жылан інінен шығады.
- Егер сіз не ойлағаныңызды айтсаңыз, не айтқаныңызды ойлаңыз.
- Айтылған сөз - атылған оқ, ұшады – ұстай алмайсың.

Рефлексия.